

Az ősember nyomában Istállóskón

PALÁGYI EDIT

Évente sok százezer turista keresi fel az istállóskői barlangot a szilvásváradai Szalajka-völgyben. Hogy a látogatók maradandó élménnyel gazdagodjanak, a Miskolci Egyetem kutatói „ősemberparkot” szeretnének létrehozni a közkedvelt kirándulólhelyen. A programról Ringer Árpáddal, az egyetem őskor- és ókortörténeti tanszékének vezetőjével beszélgettünk.

Sokan csalódnak azok közül, akik felkapatnak az istállóskői ősemberbarlanghoz – véli a szakember –, az üresen tátongó üreg látványa nem kárpótolja őket a fásasztó útért. A régészek számára „aranybánya” ez a barlang, ám a kirándulóknak útmutatás híján nemigen tudatosulhat a hely jelentősége. A miskolci tudósok ezért olyan bemutatóhely tervet dolgoznak, amely a technika mai eszközeivel – video- és hangmontázsok, valamint életképek alkalmazásával – mutatná be a régészeti kutatások eredményét. A látogatók a szakemberek segítségével ismerhetnék meg a harminc-negyvenezer éves leletek jelentőségét. Ringer Árpád szerint a kontinens nyugati felén – például Dél-Franciaországban – már működnek ilyen régészeti parkok, melyek a közművelődés és az oktatás ügyét is szolgálják. A terv megvalósítása azonban több tízmillió forintba is kerülhet, ezért a tudósok olyan támogatókat keresnek, akik biztosítják az önerőt. Ennek birtokában ugyanis már pályázhatnak európai uniós pénzekre.

Kilencven évvel ezelőtt a bükkli barlangban őskorból származó emberi kulcscsont-
ra bukkantak. Néhány évtizedre rá, 1947 és 1952 között Vértes László kutató folytatta a munkát, s akkor bukkantak rá azokra a tárgyakra, amelyek aztán híressé tették Istállóskót. A barlangban több méter átmérőjű,

kőpakolós tűzhelyet, öt hangot megszólaltató fuvalát, egy csontidolt és három medvekoponyát találtak. Utóbbiak arra utalnak, hogy az ősember szent állatként tisztelte a medvét. Az értékes leleteket a Nemzeti Múzeumban állították ki.

Az elmúlt három évben folytatódtak az ásások a barlangban, s az újabb leleteket modern kormeghatározó eszközökkel Amerikában vizsgáltatták meg. A legfrissebbek – idén augusztusban bukkantak rájuk – egy barlangi medve agyarából származnak. Úgy munkálták meg őket, mintha kőpengét patintottak volna, és az éles szerszámot vágásra, állati bőrök megmunkálására használták. A tudósok szerint a Bükk vidéke az őskorban vadban gazdag, sűrűn lakott vidék volt. Jégkori elődünk a rénszarvasok nyomán járva feltehetően még a mai Lengyelország távoli vidékeire is eljutott. Az istállóskői barlangban nemrégiben egy krakkói vendégprofesszor is vizsgálódott. Szerinte nemzetközi jelentőségű felfedezések származhatnak azokból a leletekből, amelyekre Istállóskón és az Egerhez közeli egyéb ásásokon bukkantak.

A hevesi falucskában élők szeretnék elérni, hogy a Szalajka-völgy kivételes értékei ne menjenek feledésbe. Regős József azért települt a fővárosból Szilvásváradra, hogy minél közelebb legyen az ősi kultúrák bölcsőjéhez. Az egykori géplakatos önszorgalomból hosszú évek alatt valóságos barlangkutatóvá képezte magát. Szenvedélyesen gyűjti a régiségeket, a koponyákat, fjakat, kőeszközöket, kerámiákat, ott-hona valóságos múzeum: akad nála csontkapa, csontlándzsa, éles, pattintott pengékkel felszerelt kősarló, fjas tűzfűró. Mindezen tárgyak használatában járatos, az érdeklődők elleshetik tőle a tűzgyújtás ősi fortélyait.

Minden adva van ahhoz, hogy a szép terv egyszer megvalósuljon.